

Lanseringen av nye Dembra.no

Aller først, tusen takk for invitasjonen.

I forrige uke presenterte jeg over 40 nye læreplaner som skal bidra til å fornye skolens innhold. Fagfornyelsen er den største endringen i skolen siden 2006. Vi gir skolen et verdiløft, og vi legger til rette for at elevene skal lære mer og bedre.

Skolen skal både utdanne og danne. De to oppdragene utfyller hverandre. Elevene trenger faglig kunnskap, samtidig skal skolen bygge på sentrale verdier som respekt for

menneskeverdet, toleranse og mangfold. Elevene skal trenes i kritisk tenkning og kildekritikk.

Fra 2020 kommer demokrati og medborgerskap inn som et viktig tverrgående tema. Jeg er glad for at dere bidrar med viktige innhold til det som kommer til å bli et verdiløft i skolen.

Jeg vil takke dere for den viktige jobben dere gjør med å utvikle Dembra.

Det som startet som et demokratitilbud begrenset til ungdomsskoler på Østlandet er nå tilgjengelig for alle ungdomsskoler, videregående skoler og lærerutdanningen.

Nå kan Dembras tekster leses på alle de nordiske språkene og på engelsk. I 2020 kan vi glede oss til at Dembra-ressursene blir tilpasset barnetrinnet og oversatt til nordsamisk.

Det lover med andre ord godt for Dembra. Og det er godt nytt for skolene, elevene og oss som samfunn.

I dag er det flere land som opplever at demokratiet står under press. Det er noe vi må ta på alvor.

Historien har lært oss at vi ikke kan ta demokratiet og de verdier demokratiet er bygget på for gitt.

Tidligere denne måneden markerte vi at det er over 80 år siden Krystallnatten. Da 7000 jødiske butikker ble ødelagt og 91 mennesker drept.

Det ble et illevarslende tegn på hva som var i vente av forfølgelse og ødeleggelse på kontinentet. Hatet fikk slå rot i våre liberale samfunn.

Datoen i dag, 26. november, var også begynnelsen på deportasjonene av de norske jødene i 1942.

Det plasserer lanseringen av nettsiden til Dembra i en større historisk kontekst.

Etter andre verdenskrig sa vi: "det skal ikke skje igjen".

Likevel står vi her over 60 år etter med nye gravstøtter og minnesmerker til ungdommer – ofre for ekstremisme.

En av disse var 15 år gamle Benjamin Hermansen. En vanlig norsk gutt med venner og fritidsinteresser som bodde på Holmlia med moren, Marit.

En natt i 2001 ble Benjamin jaget, trengt inn i et hjørne og drept av nynazister.

Bare fordi han var brun i huden.

Reaksjonene på det rasistiske drapet var massive.

På det meste samlet det seg nesten 40.000 mennesker til en spontan markering i Oslo.

Markeringen sa klart og tydelig ifra om hvilket samfunn Norge skal være. Nemlig et tolerant demokrati der alle har en rett til å leve frie og gode liv.

Vi møtte rasismen med demokratiske verdier og virkemidler.
Vi gjorde det etter 22. juli i 2011, og vi gjorde det igjen nå i
sommer etter moskéskytingen.

Folkestyret vårt er en levende institusjon som krever en aktiv
og bevisst befolkning. Nettopp derfor må vi fortsette å lære
elever om likeverd, toleranse og medborgerskap.

Det er i skolene vi er med på å forme felleskapets verdier og holdninger. Slik at vi i fremtiden kan unngå ekstreme og hatefull handlinger.

Derfor er det viktig at skoler klarer å bygge gode miljøer. At skolen blir et godt sted for alle å være og lære.

Her har dere som arbeider med å utvikle Dembra som et opplæringstilbud, spilt en viktig rolle.

Dembra har gjort de vanskelige samtalene enklere å ta.

Å få sette ord på hvordan det oppleves å få skjellsord slengt etter seg, bare fordi man bærer et religiøst symbol eller ser ut som man gjør er viktig for mange elever.

Vi vet at ubetenksomme ord kan såre. Dette var for eksempel et problem ungdomsskolen Gulset i Skien ønsket å ta tak i. De har gjennom ressursene til Dembra målrettet arbeidet med å bevisstgjøre elevene til å reflektere over hva de sier.

Elevene har lært å ta ansvar og selv bidra til å skape et godt skolemiljø.

En elev ved Gulset sa det godt: "Vi elever må hjelpe til å få stygg språkbruk av moten. Vi har størst påvirkning og må vise tydelig at det ikke er kult."

Når barn og unge lærer å kjenne sitt ansvar som medelever og medborgere, så har det en stor effekt.

Dembra har bidratt til mer innsikt, et mer inkluderende fellesskap og et bedre skolemiljø.

Det bør vi alle være stolte av.

Jeg har hørt at dere har skreddersydd den nye ressursbanken til å passe godt overens med de nye læreplanene som skal fornye skolen fra høsten 2020. Det er jeg glad for!

Lærerne trenger gode verktøy når de skal gi innhold til det tverrfaglige temaet *demokrati og medborgerskap*.

Det tverrfaglige temaet skal gi elevene kunnskap om demokratiets forutsetninger, verdier og spilleregler. Men også bidra til at elevene blir trygge og aktive.

Demokratiet må fra tidlig alder brukes for at det ikke skal forvitne i fremtiden.

Derfor skal elevene lære å forstå dilemmaene som ligger i å anerkjenne både flertallets og mindretallets rettigheter. De skal øve opp evnen til å tenke kritisk, lære seg å håndtere meningsbrytninger og respektere uenighet.

De demokratiske verdiene står under press i flere land. Noen ganger kan en handling, en stemme, eller simpelthen

tilfeldigheter være forskjellen som avgjør hvilket samfunn man ender opp med å leve i.

Derfor kan vi heller ikke være likegyldige til ekstreme strømninger, rasisme og fordommer når det rammer våre medborgere.

Demokratiet trenger aktive medborgere. Moren til Benjamin, Marit Hermansen, var lenge en av våre tydeligste stemmer. Hun var med å sette rasisme som et samfunnsproblem på dagsorden.

Før hennes bortgang snakket hun til NRK om hvordan sønnen hennes ble behandlet annerledes av samfunnet. Bare fordi han var mørk i huden. Dette er holdninger som vi fortsatt må kjempe mot. Og holdningene må utfordres i landets viktigste rom, nemlig klasserommet.

Det skylder vi Benjamin og Marit.

Men også de mange elevene som står i et kulturelt krysspress og som opplever fordommer i det norske samfunnet, og et sterkt kulturelt press fra familie.

En ung jente, født i Norge av foreldre som var flyktninger, sa til meg: Hvorfor skal jeg la meg integrere i et samfunn som ikke vil ha meg?

Gjennom hele oppveksten hadde hun fått slengt skjellsord etter seg.

Det er en viktig påminnelse om at vi fortsatt har en lang vei å gå.

Med den nye nettsiden er jeg sikker på at vi får enda et nyttig verktøy i å fremme de samtalene vi trenger å ta, og for å bygge det demokratiske samfunnet vi ønsker å være.

Med det vil jeg si takk for oppmerksomheten. Og gratulerer med ny nettside!